

ŠTO DONOSI ZAKON O DOSTAVI SUDSKIH PISMENA?

Sažetak

Zakon o dostavi sudskih pismena stupio je na snagu 1. siječnja 2025. Namjera je njegova donošenja bila da se na cjelovit način uredi dostava sudskih pismena, da se standardiziraju, pojednostave i ujednače pravila o dostavi koja će vrijediti u svakom sudskom postupku. Zakon je svojim odredbama ostao na pragu dostave u elektroničkom obliku koju već poznaju temeljni procesni zakoni relevantni za pojedine vrste sudskih postupaka. Uz elektroničku dostavu, Zakon kao drugi opći način dostave propisuje dostavu uručenjem. U radu se analiziraju načini dostave koje je postavio novi Zakon, uspoređujući ih s načinima dostave u građanskom sudskom postupku (koje poznaje Zakon o parničnom postupku). Autor pokušava odgovoriti na pitanje koji je praktično-implementacijski domašaj novog Zakona.

Ključne riječi: dostava, sud, javni bilježnik, pošta, sudski postupak, Zakon o parničnom postupku.

Slađana Aras
Kramar

1. UVODNO O DOSTAVI U SUDSKOM POSTUP- KU I NAMJERI DONOŠENJA ZAKONA

Dana 1. siječnja 2025. stupio je na snagu Zakon o dostavi sudskih pismena.¹ Zakon je donesen u kontekstu ocjene da je trenutno uređenje dostave nezadovoljavajuće, da su pravila o dostavi koja vrijede u različitim sudskim postupcima složena i neujednačena.² Istaknuta su pravila i posebnosti načina dostave Zakona o parničnom postupku³, Zakona o kaznenom postupku⁴, Zakona o uprav-

nim sporovima⁵ te Prekršajnog zakona.⁶ Stoga odredbe navedenih temeljnih procesnih zakona otežavaju provedbu dostave, čine ju nedovoljno učinkovitom, a što nepovoljno utječe na dugotrajnost sudskih postupaka.⁷

Namjera je donošenja ZDSP-a bila da se tim Zakonom cjelovito uredi institut dostave standardiziranim, pojednostavnjenim i ujednačenim pravilima koja će vrijediti u svim sudskim postupcima.⁸ Pritom to nije učinjeno na način da se ZDSP-om derogiraju pravila o dostavi sadržana u procesnim zakonima (ZPP, ZKP, ZUS 2010, PZ), već je u *Konačnom prijedlogu Zakona* istaknuta potreba sustavnog revidiranja odredaba o dostavi drugih zakona.⁹ Opisano bi se revidiranje pravila o dostavi trebalo provesti nakon donošenja ZDSP-a.¹⁰

1 Zakon o dostavi sudskih pismena, Nar. nov., br. 36/2024 (u daljnjem tekstu: ZDSP). V. odredbu čl. 22. ZDSP-a.

2 Vlada Republike Hrvatske, *Konačni prijedlog Zakona o dostavi sudskih pismena*, Zagreb, veljača 2024., https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2024-02-29/174602/PZ_603.pdf (6. 5. 2025.), str. 8.

3 Zakon o parničnom postupku, Sl. l. SFRJ, br. 4/1977 – 35/1991; Nar. nov., br. 26/1991, 53/1991, 91/1992, 112/1999, 88/2001 – v. čl. 50. Zakona o arbitraži, 117/2003, 88/2005 – v. čl. 129. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, 2/2007 – v. Odluku USRH-a od 20. prosinca 2006., 84/2008, 96/2008 – v. Odluku USRH-a od 9. srpnja 2008., 123/2008 – ispravak, 57/2011, 148/2011 – pročišćeni tekst, 25/2013, 89/2014 – v. Odluku USRH-a od 11. srpnja 2014., 70/2019, 80/2022, 114/2022, 155/2023 (u daljnjem tekstu: ZPP).

4 Zakon o kaznenom postupku, Nar. nov., br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 145/2013, 152/2014, 70/2017, 126/2019, 126/2019, 130/2020, 80/2022, 36/2024 (u daljnjem tekstu: ZKP).

5 Zakon o upravnim sporovima, Nar. nov., br. 20/2010, 143/2012, 152/2014, 94/2016, 29/2017, 110/2021 (u daljnjem tekstu: ZUS 2010). U Narodnim novinama u kojima je objavljen ZDSP (br. 36/2024) objavljen je i novi Zakon o upravnim sporovima (u daljnjem tekstu: ZUS 2024). ZUS 2024 stupio je na snagu 1. srpnja 2024. (v. čl. 172. ZUS 2024).

6 Prekršajni zakon, Nar. nov., br. 107/2007, 39/2013, 157/2013, 110/2015, 70/2017, 118/2018, 114/2022 (u daljnjem tekstu: PZ).

7 Tako Vlada Republike Hrvatske, *op. cit.* (bilj. 2), str. 8.

8 *Ibid.* V. odredbu čl. 1. st. 1. ZDSP-a. V. i Barać – Ručević, Goranka, *Novi Zakon o dostavi sudskih pismena – neka otvorena pitanja*, IUS-INFO od 11. prosinca 2024.

9 Tako v. u Vlada Republike Hrvatske, *op. cit.* (bilj. 2), str. 8.

10 *Ibid.*

Unatoč izraženoj namjeri da ZDSP bude *sedes materiae* pravila o dostavi u sudskim postupcima, taj Zakon propisuje (i) mogućnost (zadržavanja) posebnih pravila drugih procesnih zakona kojima se propisuju pitanja dostave u pojedinim vrstama sudskih postupaka.¹¹

Druga karakteristika koja je obilježila proces donošenja ZDSP-a bila je digitalizacija usluga i procesa u pravosudnom sustavu, u području razmjene dokumenata i komunikacije u sudskim postupcima.¹² ZDSP, slijedeći u tome proces koji je već započeo, sadrži odredbe o elektroničkoj dostavi.¹³ U sustavu građanskog parničnog postupka odredbe o podnescima i dostavi u elektroničkom obliku uvedene su u ZPP izmjenama i dopunama tog Zakona iz 2013. godine.¹⁴ Prvo, opisane su odredbe o dvosmjernoj elektroničkoj komunikaciji vrijedile u posebnom parničnom postupku pred trgovačkim sudom¹⁵, da bi daljnjim izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2019.¹⁶ te odredbe dobile značenje općih odredaba ZPP-a – dakle, odredaba redovnog parničnog postupka.¹⁷

Polazeći od odredaba ZPP-a o dostavi u elektroničkom obliku, (i) Novelom Ovršnog zakona iz 2020.¹⁸ izmijenjene su odredbe o dostavi u ovršnom postupku te postupku osiguranja. Prema OZ-u, dostava se obavlja u elektroničkom obliku putem informacijskog sustava, primjenom pravila o dostavi u parničnom postupku, u situacijama kada sud ili javni bilježnik obavlja dostavu državnim tijelima, državnom odvjetništvu, odvjetnicima, javnim bilježnicima, sudskim vještacima, sudskim procjeniteljima, sudskim tumačima, stečajnim upraviteljima, povjerenicima, pravnim osobama i drugim sudionicima elektroničke komunikacije.¹⁹ Tom su Novelom OZ-a iz 2020. revidirana i pravila o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, postavljanjem

osnova za elektroničku ovrhu.²⁰

Radi unaprjeđenja pravosudnog sustava, ubrzanja i skraćivanja trajanja upravnog spora, po uzoru na pravila o dostavi u postupku o građansko-pravnoj stvari, godine 2021. uvedena je dostava u elektroničkom obliku u upravno sudovanje.²¹ Kao i na području građanskog parničnog postupka, postavljena je dvosmjerna elektronička komunikacija odredbama o podnesku i dostavi u elektroničkom obliku, optirajući za zatvoreni središnji informacijski sustav.²² Širenjem elektroničke komunikacije na upravno sudovanje, godine 2021. donesen je novi Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji²³ kojim su detaljnije uređene pretpostavke tog oblika komunikacije u građanskom parničnom postupku te u upravnom sporu. Unatoč okolnosti što je donesen novi ZUS 2024 te objavljen u istim Narodnim novinama kao i ZDSP, odredbe o podnesku i dostavi u elektroničkom obliku u upravnom sporu nisu pretrpjele izmjene.²⁴

Godine 2022. postavljene su osnove dvosmjerne elektroničke komunikacije u kaznenom postupku koja je, među ostalim, bila predviđena Nacionalnim planom oporavka i otpornosti Vlade Republike Hrvatske 2021.-2016.²⁵ (I) u ovoj vrsti sudskog postupka propisano je podnošenje podnesaka tijelu koje vodi postupak u elektroničkom obliku

11 *Ibid.* V. odredbu čl. 20. ZDSP-a.

12 Tako v. u Vlada Republike Hrvatske, *op. cit.* (bilj. 2), str. 8.

13 V. odredbe čl. 6. do čl. 9. ZDSP-a.

14 Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2013., Nar. nov., br. 25/2013 (u daljnjem tekstu: ZIDZPP 2013).

15 V. odredbu čl. 93. ZIDZPP-a 2013.

16 Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2019., Nar. nov., br. 70/2019 (u daljnjem tekstu: ZIDZPP 2019).

17 Maganić, Aleksandra, *Elektronička komunikacija po ZPP-u*, Pravosudna akademija, Zagreb, srpanj 2021., str. 7-22.; Šago, Dinka; Boban, Marija, *Neki aspekti novina u elektroničkoj komunikaciji pred sudovima*, u: Šago, Dinka; Čizmić, Jozo; Rijavec, Vesna; Janevski, Arsen; Galić, Aleš; Lazić Smoljanić, Vesna; Sesar, Milijan (ur.), *Zbornik radova s V. međunarodnog savjetovanja Aktualnosti građanskog procesnog prava – nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2019., str. 471-472. V. i odredbe čl. 11., čl. 15., čl. 17. te čl. 25. ZIDZPP-a 2019.

18 Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona iz 2020., Nar. nov., br. 131/2020 (u daljnjem tekstu: ZIDOZ 2020). Ovršni zakon iz 2012. godine, Nar. nov., br. 112/2012, 25/2013 – v. čl. 101. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2013., 93/2014, 55/2016 – Odluka USRH-a, br.: U-I-2881/2014 i dr. od 1. 6. 2016., 73/2017, 131/2020, 114/2022, 6/2024 (dalje: OZ).

19 V. odredbu čl. 8. st. 9. OZ-a.

20 V. odredbu čl. 4. ZIDOZ-a 2020. U sklopu izmjena i dopuna OZ-a iz 2020. donesen je Pravilnik o obrascima u ovršnom postupku, načinu elektroničke komunikacije između sudionika i načinu dodjele predmeta u rad javnom bilježniku, Nar. nov., br. 43/2021, 94/2021. V. više Grbac, Mira; Hobljaj, Hana; Marković, Danijela; Nikolić, Viktorija, *Evolucija i digitalizacija javnobilježničke ovrhe na temelju vjerodostojne isprave*, Javni bilježnik, god. XXVI, br. 49, 2022., str. 50-53.

21 Vlada Republike Hrvatske, *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima*, s *Konačnim prijedlogom zakona*, Zagreb, kolovoz 2021., https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2021-08-27/094810/PZ_173.pdf (6. 5. 2025.), str. 1. V. i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima iz 2021., Nar. nov., br. 110/2021.

22 Rajko, Alen, *Novela Zakona o upravnim sporovima*, Informator, br. 6701 od 18. listopada 2021. Vidi i odredbe čl. 49. te čl. 50. ZUS-a 2010.

23 Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji iz 2021., Nar. nov., br. 139/2021 (u daljnjem tekstu: Pravilnik iz 2021.). Pravilnik iz 2021. bio je revidiran 2022. (Nar. nov., br. 27/2023) jer je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Nar. nov., br. 80/2022) proširen krug obveznih sudionika elektroničke komunikacije. Usto, posljednje izmjene i dopune Pravilnika uslijedile su 2024. (Nar. nov., br. 39/2024) u sklopu nastojanja da se određenim sudionicima elektroničke komunikacije, i to pravnim osobama, tijelima državne uprave i drugim državnim tijelima, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, olakša pristup i upotreba tog sustava komunikacije, određivanjem pojma verificirane e-mail adrese.

24 Usp. odredbe čl. 49. i čl. 50. ZUS-a 2010 te čl. 109. i čl. 110. ZUS-a 2024.

25 Vlada Republike Hrvatske, *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku*, Zagreb, lipanj 2022., https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2022-06-09/165913/PZE_265.pdf (6. 5. 2025.), str. 12-13. V. i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku iz 2022., Nar. nov., br. 80/2022 (u daljnjem tekstu: ZIDZKP 2022).

putem informacijskog sustava za elektroničku komunikaciju od strane vanjskih korisnika te dostava pismena vanjskim korisnicima u elektroničkom obliku putem informacijskog sustava za elektroničku komunikaciju od strane tijela koje vodi postupak.²⁶ Kao i u građanskom parničnom postupku te upravnom sporu, određeni su obvezni i dobrovoljni sudionici elektroničke komunikacije – dakle, sudionici koji obvezno u elektroničkom obliku podnose podneske i kojima se na taj način dostavljaju pismena te sudionici koji dobrovoljno sudjeluju u tom obliku komunikacije.²⁷

ZDSP je svojim odredbama ostao na pragu dostave u elektroničkom obliku koju već poznaju temeljni procesni zakoni. Uz elektroničku dostavu, ZDSP propisuje i drugi opći način dostave, i to dostavu uručenjem.²⁸ U radu se analiziraju načini dostave koje je postavio ZDSP, uspoređujući ih s načinima dostave u postupku u građanskopravnoj stvari (koje poznaje ZPP). Među ostalim, pokušava se odgovoriti na pitanje koji je praktično-implimentacijski domašaj novog ZDSP-a.

2. OPĆENITO O PODRUČJU PRIMJENE ZAKONA I NAČINIMA DOSTAVE

Područje primjene ZDSP-a vrlo je ambiciozno postavljeno. Odredbe ZDSP-a relevantne su za dostavu sudskih pismena u svakom sudskom postupku (čl. 1. st. 1. ZDSP). Međutim, u daljnjim odredbama ZDSP-a vidljivo je da je zakonodavac (ipak) ostavio mogućnost da posebni (procesni) zakoni uredi dostavu, odnosno propišu posebne načine dostave za pojedine vrste sudskih postupaka (čl. 1. st. 3., čl. 3. st. 2. ZDSP). Uz dostavu sudskih pismena, područje primjene ZDSP-a obuhvaća pismena državnog odvjetništva u kaznenim predmetima. U tom smislu ZDSP se na odgovarajući način primjenjuje i na dostavu pismena državnog odvjetništva u prethodnom kaznenom postupku te kaznenom postupku (čl. 1. st. 2. ZDSP).

Među općim načinima dostave, ZDSP propisuje elektroničku dostavu²⁹ i uručenje³⁰ (čl. 3. st. 1. ZDSP). U ZDSP-u su utvrđene (i) različite procedure dostave s obzirom na adresate te dostavna tijela.

U tom sklopu propisana je dostava zastupnicima primatelja pismena. Sudsko pismeno upućeno poslovno nesposobnoj osobi dostavlja se njezinu zakonskom zastupniku, dok se pismeno upućeno pravnoj osobi nad kojom je otvoren stečajni postupak dostavlja njezinu stečajnom upravitelju (čl. 4. st. 1. i st. 2. ZDSP). Ako primatelj sudskog pismena ima opunomoćenika ili drugu osobu ovlaštenu za primanje pismena, pismeno se umjesto primatelju dostavlja toj osobi (čl. 4. st. 3. ZDSP).³¹ Ako primatelj sudskog pismena ima više zastupnika ili drugih osoba ovlaštenih za primanje pismena, pismeno se dostavlja samo jednoj od njih (čl. 4. st. 5. ZDSP).³² Ako u postupku sudjeluje veći broj stranaka s istovjetnim zahtjevima ili skupina osoba povezanih zajedničkim interesom, pismeno se dostavlja njihovu zajedničkom predstavniku (čl. 4. st. 6. ZDSP). Riječ je o odredbama koje nisu novost na području građanskog sudskog postupka.³³

Kao i ZPP, ZDSP sadrži odredbe o dostavi u posebnim slučajevima u kojima se pismena za određenu kategoriju fizičkih osoba dostavljaju preko (posebnih) dostavnih tijela.³⁴ Dok ZPP govori o vojnim osobama i pripadnicima redarstvene službe te načelno o dostavi poziva³⁵, ZDSP sadrži rješenja koje vrijedi općenito za dostavu osobama na službi u oružanim snagama, policiji i pravosudnoj policiji. Osobi na službi u oružanim snagama, policiji, pravosudnoj policiji te kopnenom, riječnom, pomorskom i zračnom prometu dostava se može obaviti preko zapovjedništva, odnosno neposrednog zapovjednika ili voditelja ustrojstvene jedinice, drugih službenih tijela, odnosno pravne osobe, u kojima je zaposlena ili u kojima se nalazi (čl. 5. st. 1. ZDSP). Razlike se očituju i u određenju dostavnog tijela. U tom smislu ZDSP propisuje širi krug dostavnih tijela. Uz zapovjedništvo, odnosno neposrednog zapovjednika, kao dostavno tijelo određen je i voditelj ustrojstvene jedinice, drugih službenih tijela, odnosno pravne osobe u kojima je zaposlena ili u kojima se nalazi osoba koja treba primiti pismeno (arg. ex čl. 5. st. 1. ZDSP).

Osobi kojoj je oduzeta sloboda ili joj je na drugi način ograničeno kretanje dostava se obavlja putem uprave zatvora, kazneno-popravne ustanove, odgojno-popravne ustanove, odnosno druge usta-

26 V. odredbe čl. 8., čl. 9., čl. 11. te čl. 17. do čl. 19. ZIDZKP-a 2022. V. odredbu čl. 3. Pravilnika o elektroničkoj komunikaciji u kaznenom postupku iz 2022., Nar. nov., br. 97/2022 (u daljnjem tekstu: Pravilnik iz 2022.).

27 Burić, Zoran, *Deveta novela Zakona o kaznenom postupku – moderno pravosuđe spremno za buduće izazove?*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 29, no. 2, 2022., str. 313-317. Za određenje obveznih i dobrovoljnih sudionika elektroničke komunikacije u kaznenom postupku, v. odredbe čl. 8. i čl. 18. ZIDZKP-a 2022. Također, v. odredbu čl. 6. Pravilnika iz 2022.

28 V. odredbu čl. 3. st. 1. te čl. 10. do čl. 19. ZDSP-a.

29 V. Glavu II. ZDSP-a.

30 V. Glavu III. ZDSP-a.

31 Ako stranka ima zakonskog zastupnika, odnosno punomoćnika, i dostava naloga o plaćanju sudske pristojbe obavlja se zakonskom zastupniku, odnosno punomoćniku. Županijski sud u Splitu, Gž 467/2019-2 od 28. veljače 2019.

32 U okolnostima kad stranka ima više punomoćnika u parničnom postupku, dostava pismena obavlja se samo jednom od punomoćnika i time se smatra da su obaviješteni svi punomoćnici te stranke. Tako Županijski sud u Varaždinu, Gž 799/2021-2 od 27. rujna 2021.

33 V. odredbe čl. 138. i čl. 147. ZPP-a.

34 Više o vrsti dostavnih procedura prema ZPP-u, v. Dika, Mihajlo, *Građansko parnično pravo; Parnične radnje*; V. knjiga, Zagreb, Narodne novine, 2008., str. 176.

35 V. odredbu čl. 135. ZPP-a.

nove u kojoj je primatelj prisilno zadržan ili prisilno smješten (čl. 5. st. 2. ZDSP).³⁶ ZDSP, u usporedbi s ZPP-om, (i) u toj procesnoj situaciji šire postavlja adresate te posebna dostavna tijela. Riječ je i o osobama kojima je ograničeno kretanje, odnosno koje su prisilno zadržane ili prisilno smještene u ustanovu (arg. ex čl. 5. st. 2. ZDSP).³⁷

Neznatne razlike vidljive su u pravilima koja vrijede za dostavu osobama ili ustanovama u inozemstvu ili strancima koji uživaju pravo imuniteta (v. čl. 136. st. 1. ZPP). Prema čl. 5. st. 4. ZDSP-a, osobi koja se nalazi u inozemstvu, kao i stranim državama, međunarodnim organizacijama i osobama s diplomatskim imunitetom dostava se obavlja preko tijela državne uprave nadležnog za poslove pravosuđa tijelu državne uprave nadležnom za vanjske poslove radi daljnje diplomatske dostave ako međunarodnim ugovorima i važećim propisima Europske unije nije drukčije određeno.

3. ELEKTRONIČKA DOSTAVA

ZDSP-om je elektronička dostava postavljena kao opća dostavna procedura u svim sudskim postupcima. To je logičan slijed normativnih promjena koje su već obuhvatile dostavna pravila temeljnih procesnih zakona. U sustavu građanskog sudskog (parničnog) postupka ZPP-om i Pravilnikom iz 2021. uređene su osnove dvosmjerne elektroničke komunikacije. Riječ je o odredbama o podnošenju podnesaka sudu u elektroničkom obliku putem informacijskog sustava za elektroničku komunikaciju od strane vanjskih korisnika te dostava pismena vanjskim korisnicima u elektroničkom obliku putem informacijskog sustava za elektroničku komunikaciju od strane suda koji vodi postupak.³⁸

Kao i ZPP, i ZDSP poznaje razliku između obveznih i dobrovoljnih sudionika elektroničke komunikacije. Sudovima, državnom odvjetništvu, javnopravnim tijelima, odvjetnicima, javnim bilježnicima, stalnim sudskim vještacima, stalnim sudskim tumačima, stečajnim povjerenicima, povjerenicima u predstečajnom postupku i u postupku stečaja potrošača, stečajnim upraviteljima, sindikatima i udrugama poslodavaca, likvidatorima, posebnim skrbnicima zaposlenim u Centru za posebno skrbništvo, pravnim osobama te fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost u postupcima koji se tiču te djelatnosti pismena se dostavljaju elektronički (čl.

6. st. 1. ZDSP).

Lista tijela i osoba kojima se sudska pismena dostavljaju elektronički kao obvezniku elektroničke dostave prema ZDSP-u, u usporedbi s rješenjima ZPP-a, pretrpjela je određene intervencije. Promjene se očituju, prvo, u terminologiji. Dok ZPP propisuje dostavu u elektroničkom obliku, odnosno dostavu elektroničkim putem (čl. 133. st. 5., čl. 133.d, čl. 143.c ZPP), ZDSP normira elektroničku dostavu te obveznike elektroničke dostave (čl. 6. ZDSP). Drugo, ZPP i Pravilnik iz 2021. među obveznim sudionicima elektroničke komunikacije prepoznaju (i) punomoćnike iz čl. 434.a ZPP-a. S druge strane, na listi obveznika elektroničke dostave ZDSP-a našli su se sindikat i udruga poslodavaca (čl. 6. st. 1. ZDSP).

ZIDZPP-om 2022. revidiran je krug obveznih sudionika elektroničke komunikacije u parničnom postupku širenjem na punomoćnike iz čl. 434.a ZPP-a.³⁹ Riječ je o osobama koje su u radnom odnosu u sindikatu, odnosno u udruzi poslodavaca, te koje u radnom sporu u skladu s pretpostavkama ZPP-a mogu zastupati radnika, odnosno poslodavca (čl. 434.a ZPP). U skladu s time, i Pravilnik iz 2021. propisuje ostvarivanje prava pristupa informacijskom sustavu elektroničke komunikacije punomoćnika iz čl. 434.a ZPP-a, dostavom obveznih podataka ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa putem sindikata ili udruge sindikata kod kojih su u radnom odnosu, odnosno putem udruge poslodavaca ili udruge poslodavaca više razine u koju je udružena udruga poslodavaca kod koje su u radnom odnosu (čl. 8. st. 7. Pravilnika iz 2021.). Istom Novelom ZPP-a iz 2022. kao obvezni sudionici elektroničke komunikacije u parničnom postupku određeni su (i) posebni skrbnici iz Centra za posebno skrbništvo.⁴⁰ U tom sklopu otvara se pitanje od kakvog je značenja okolnost da ZDSP među obveznim sudionicima elektroničke dostave ne prepoznaje punomoćnike iz čl. 434.a ZPP-a, već sindikat i udrugu poslodavaca. Pri razmatranju tog pitanja treba uzeti u obzir okolnost da je ZDSP ostao pri ZPP-ovskom konceptu prema kojem su posebni skrbnici iz Centra za posebno skrbništvo obveznici elektroničke komunikacije (čl. 6. st. 1. ZDSP).

Sindikat i udruga poslodavaca pravne su osobe i kao takvi su obuhvaćeni listom obveznika elektroničke komunikacije normativnim rješenjem po kojem su takvi sudionici komunikacije u sudskom postupku sve pravne osobe (arg. ex čl. 6. st. 1. ZDSP). S druge strane, u odredbi čl. 434.a ZPP-a riječ je o drukčijoj procesnopravnoj situaciji, tj. okolnosti da fizička osoba zaposlena u sindikatu, odnosno udruzi poslodavaca zastupa radnika,

³⁶ Sudeno je da je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka, i to povreda načela saslušanja stranaka, u okolnostima slučaja kad je stranka lišena slobode (nalazi se na izdržavanju kazne zatvora) te joj presuda nije dostavljena preko uprave zatvora, već preko e-oglasne ploče suda. Županijski sud u Dubrovniku, Gž 596/2017-3 od 17. srpnja 2019.

³⁷ V. odredbu čl. 137. ZPP-a.

³⁸ V. odredbe čl. 106.a, čl. 133.d, čl. 143.c te čl. 143.d ZPP-a.

³⁹ V. više Aras Kramar, Sladana, *Obvezni sudionici elektroničke komunikacije u parnici*, Pravo i porezi, 2/2024, str. 66.

⁴⁰ *Ibid.*

odnosno poslodavca kao stranku radnog spora. U skladu sa standardnim određenjem procesne doktrine, punomoćnici mogu biti samo fizičke osobe koje su potpuno poslovno, a time i parnično sposobne.⁴¹ Stoga nije jasno je li se donošenjem ZDSP-a htjelo izostaviti punomoćnike iz čl. 434.a ZPP-a kao obveznike elektroničke komunikacije ili je zakonodavac, suprotno postavkama procesne doktrine, smatrao da su oni kao fizičke osobe obuhvaćeni pojmom „sindikata i udruga poslodavaca“. Obvezniku elektroničke dostave kojemu još nije dodijeljeno pravo pristupa informacijskom sustavu elektroničke komunikacije sa sudovima prvo pismeno u postupku sud dostavlja odgovarajućom primjenom pravila ZDSP-a o uručenju uz obavijest da će nadalje pismena u tom postupku dostavljati preko sudske e-oglasne ploče sve dok primatelju ne pristupi sudskom informacijskom sustavu elektroničke komunikacije (čl. 6. st. 2. ZDSP). Načelno, ta odredba nije novost u parničnom postupku, uzimajući u obzir odredbe ZPP-a nakon njegove Novele iz 2022. o dostavi elektroničkim putem.⁴² Pritom ZPP detaljnije propisuje tu procesnopravnu situaciju, među ostalim, po pitanju adrese na koju se dostava obavlja.

Prema odredbi čl. 133. st. 6. ZPP-a, obveznim sudionicima elektroničke komunikacije koji nisu tražili ili im još nije dodijeljeno pravo pristupa informacijskom sustavu elektroničke komunikacije sa sudovima sud će dostavu prvog pismena obaviti poštom uz obavijest da će se sva daljnja pismena u postupku do dodjele prava pristupa informacijskom sustavu elektroničke komunikacije obaviti stavljanjem pismena na e-oglasnu ploču sudova. Dostava prvog pismena poštom obavlja se na adresu navedenu u tužbi (čl. 133. st. 7. ZPP). Ako dostava na adresu navedenu u tužbi ne uspije, dostava će se obaviti na adresu sjedišta te osobe upisane u upisniku, ako je ta adresa različita od adrese navedene u tužbi (čl. 133. st. 7. ZPP). Ako dostava na adresu navedenu u tužbi, odnosno na adresu sjedišta ne uspije, obaviti će se stavljanjem pismena na e-oglasnu ploču sudova (čl. 133. st. 7. ZPP). Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmoga dana od dana stavljanja pismena na e-oglasnu ploču sudova (čl. 133. st. 7. ZPP).

Kao i ZPP, ZDSP je prihvatio rješenje prema kojem se fizičkoj osobi koja ne obavlja registriranu djelat-

nost te fizičkoj osobi koja obavlja registriranu djelatnost u postupcima koji se ne tiču te djelatnosti pismena dostavljaju elektronički na njezin zahtjev ili uz izričit pristanak (čl. 7. st. 1. ZDSP). Ako je ta fizička osoba podnesak podnijela elektronički, smatra se da je pristala da joj se sudsko pismeno dostavlja elektronički (čl. 7. st. 2. ZDSP).⁴³

Odredbama čl. 8. i čl. 9. ZDSP-a propisane su osnove elektroničke dostave u sudskom postupku. Kao i temeljni procesni propisi, i ZDSP je prihvatio središnji zatvoreni informacijski sustav čiji je administrator ministarstvo pravosuđa te dostavu u primateljev sigurni elektronički poštanski pretinac (čl. 8. st. 1. ZDSP). Polazeći od ZPP-ovskih pravila o dostavi elektroničkim putem, ZDSP-om se bitno skraćuje rok u kojem primatelj treba preuzeti pismeno iz njegova sigurnog elektroničkog poštanskog pretinca. Dok ZPP propisuje rok od petnaest dana otkad je pismeno pristiglo u sigurni elektronički poštanski pretinac, ZDSP određuje rok od osam dana.⁴⁴ Vidljivo je da se donošenjem ZDSP-a htjelo disciplinirati sudionike elektroničke komunikacije, kao i ujednačiti taj rok za sve sudske postupke.⁴⁵

4. URUČENJE

ZDSP propisujući opće metode dostave određuje dostavu uručenjem. Riječ je o terminu koji nije poznat u ZPP-u. Pojam uručenja normativni je izraz u sklopu odredaba o dostavi na području upravnog postupanja.⁴⁶ Analizirajući pravila sadržana u Glavi III. ZDSP-a očito je da se normativnim pojmom uručenja obuhvaćaju pravila o dostavi koja se u doktrini građanskog procesnog pravila označavaju kao pravila o osobnoj i običnoj dostavi⁴⁷, odnosno o izvanrednoj (kvalificiranoj) te redovitoj (općoj) dostavi.⁴⁸

Prema ZDSP-u, sudska pismena uručuju se putem davatelja poštanskih usluga ili putem službene osobe suda (čl. 10. ZDSP). Mjesto na kojem se pismeno uručuje jest adresa prebivališta ili boravišta primatelja, odnosno druga adresa za primanje pismena ili adresa osobe ovlaštene za primanje pismena koje su zabilježene u evidencijama ministarstva nadležnog za unutarnje poslove (čl. 11. ZDSP). Kao mjesto dostave izrijeком se određuje (i) druga adresa za primanje pismena, odnosno

41 Triva, Siniša; Dika, Mihajlo, *Građansko parnično procesno pravo*, 7. izd., Zagreb, Narodne novine, 2004., str. 329. Šago, Dinka, *Neki aspekti prava odvjetnika kao punomoćnika u parničnom postupku*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 49, br. 1, 2012, str. 167-168.

42 O novinama ZIDZPP-a 2022 v. više u Jug, Jadranko, *Opće odredbe, prvostupanjski i drugostupanjski postupak*, u: Jug, Jadranko; Maganić, Aleksandra, *Novela Zakona o parničnom postupku i ostala sporna pitanja*, Pravosudna akademija, Zagreb, rujan 2022., str. 13.

43 V. odredbe čl. 133.d ZPP-a te čl. 6. Pravilnika iz 2021.

44 Usp. odredbe čl. 143.c ZPP-a te čl. 8. st. 3. ZDSP-a.

45 Kada se dostava obavlja putem informacijskog sustava u kaznenom postupku, smatrat će se da su odluka ili dopis dostavljeni istekom osmog dana od dana kada su zaprimljeni u sigurni elektronički poštanski pretinac primatelja (čl. 172.a st. 3. ZKP).

46 Tako v. odredbe čl. 85. do čl. 87. Zakona o općem upravnom postupku, Nar. nov., br. 47/2009, 110/2021 (u daljnjem tekstu: ZUP).

47 Triva, Siniša; Dika, Mihajlo, *op. cit.* (bilj. 41), str. 375.

48 Dika, Mihajlo, *op. cit.* (bilj. 34), str. 247., 253.

adresa osobe ovlaštene za primanje pismena koja je zabilježena u evidencijama ministarstva nadležnog za unutarnje poslove. Odredbe o dostavi na drugu registriranu adresu, odnosno adresu osobe ovlaštene za primanje pismena, nisu novost na području građanskog sudskog postupka.

U sklopu odredaba o dostavi ZPP-a fizička osoba može zatražiti od policijske uprave nadležne prema mjestu njezina prijavljena prebivališta ili boravišta da u svojim evidencijama o prebivalištu i boravištu građana zabilježi njezinu izjavu da se dostave za nju u sudskim postupcima obavljaju na određenoj adresi ili određenim osobama na određenoj adresi u Republici Hrvatskoj (čl. 143.a st. 1. ZPP). Druga osoba ovlaštena za primanje pismena može biti (i) javni bilježnik i pošta (čl. 143.a st. 2. ZPP). ZPP u čl. 143.a uređuje detaljno i druga pitanja, poput oblika izjave o dostavi na određenoj adresi ili određenim osobama na određenoj adresi te ovjere potpisa osobe ovlaštene za primanje pismena, procesnopravne posljedice u slučaju da ovlaštena osoba za preuzimanje pismena odbije primiti pismo itd.⁴⁹

ZDSP uređuje procesnopravnu situaciju kad primatelj pismena koji sudjeluje u postupku ne obavijesti sud o promjeni mjesta ili načina dostave. Ako primatelj pismena koji sudjeluje u postupku ne obavijesti sud o promjeni mjesta ili načina dostave pismena u tom postupku niti tu promjenu zabilježi u evidencijama ministarstva nadležnog za unutarnje poslove pa se zbog toga pismo ne može uredno dostaviti, daljnja dostava pismena obavlja mu se preko sudske e-oglasne ploče sve dok sudu ne priopći novo mjesto ili način dostave (čl. 12. ZDSP). Uspoređujući opisanu odredbu ZDSP-a, kao i procesnopravnu posljedicu dostave preko e-oglasne ploče suda te odredbe o dostavi ZPP-a, (i) u sustavu parničnog postupka propisana je ista metoda dostave, oglasna ploča suda, u slučaju promjene adrese.⁵⁰ U toj situaciji dostava se smatra obavljenom istekom roka od osam dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda (čl. 145. st. 6. ZPP).

Odredbe o osobnoj dostavi sudskih pismena sadržane su u čl. 13. ZDSP-a. Sudska pismena dostavljaju se osobno primatelju (osobna dostava) kad je takva dostava propisana ili kad od dostave počinje teći rok koji se ne može produžiti (čl. 13. st. 1. ZDSP). Osobna je dostava ZDSP-om operacionalizirana na bitno drukčiji način u usporedbi s odredbama ZPP-a.

U novom sustavu osobne dostave, ako se primatelj ne zatekne na mjestu dostave, dostavljač se kod

zatečenih osoba može raspitati o razlozima zbog kojih primatelj nije zatečen te o vremenu kada bi se mogao zateći radi dostave pismena te u primateljevu kućnom kovčežiću, na drugom za primatelja vidljivom mjestu ili kod odraslog člana primateljeva kućanstva ostavlja obavijest da primatelj u određeni dan i sat bude na mjestu dostave radi primanja pismena, odnosno o tome gdje do toga dana sam može podići pismo, kao i obavijest da sudsko pismo može preuzeti elektronički (čl. 13. st. 2. ZDSP). Ako se primatelj nakon ostavljene obavijesti ne zatekne u naznačeno vrijeme na mjestu dostave, dostavljač u primateljevu kućnom kovčežiću, na drugom za primatelja vidljivom mjestu ili kod odraslog člana primateljeva kućanstva ostavlja sudsko pismo, a na dostavnici naznačuje razloge takve dostave, vrijeme i mjesto odnosno ime osobe kojoj je pismo uručeno (čl. 13. st. 3. ZDSP). Prema odredbi čl. 13. st. 4. ZDSP-a, pismo koje se osobno dostavlja primatelju smatra se dostavljenim kad je uručeno primatelju ili kad je ostavljeno u primateljevu kućnom kovčežiću, na drugom za primatelja vidljivom mjestu ili kod odraslog člana primateljeva kućanstva.

Analizirajući ZDSP-ovski sustav osobne dostave u kontekstu pravila ZPP-a, novine se očituju u uvođenju elektroničke dostave, odnosno obavještavanju primatelja da pismo može preuzeti i elektronički, kao i u obavještavanju o mjestu u kojemu sam može podići pismo. Ovo potonje u skladu je s dosadašnjom praksom pošte (koja nije izriekom određena ZPP-om)⁵¹ prema kojoj se ostavlja obavijest u primateljevu kućnom kovčežiću ili kod osobe koja se zatekne u stanu da u roku od pet radnih dana primatelj može osobno preuzeti pismo u nadležnom poštanskom uredu.⁵² Pritom je u sudskoj praksi prihvaćeno navedeno postupanje pošte ako primatelj preuzme pismo te se dostava smatra uredno obavljenom.⁵³ Još značajnije, pravilom ZDSP-a ne inzistira se na predaji obavijesti o pokušaju dostave i samog pismena zamjenskom primatelju (poslovnom sposobnom članu kućanstva – v. čl. 142. st. 2. ZPP), već se ta obavijest te pismo, među ostalim, ostavlja u primateljevom kućnom kovčežiću, odnosno na drugom za primatelja vidljivom mjestu (*arg. ex* čl. 13. st. 3. i st. 4. ZDSP).

Uzor opisanih pravila ZDSP-a o osobnoj dostavi treba tražiti u odredbama o osobnoj dostavi u upravnom postupku. Tako i ZUP postavlja osobnu dostavu na način da se obavijest o pokušaju dostave pismena može ostaviti kod osobe zatečene

49 Donesen je i Pravilnik o načinu zaprimanja izjave o adresi radi dostave u sudskim postupcima, Nar. nov., br. 55/2009.

50 V. odredbu čl. 145. st. 5. ZPP-a.

51 V. odredbu čl. 142. ZPP-a.

52 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 2747/1994-2 od 6. travnja 1995.

53 Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, P 1840/2004 od 21. listopada 2005.

na mjestu dostave, kao i u primateljevu kućnom kovčežiću, odnosno da se pismeno, konačno, može ostaviti u primateljevu kućnom kovčežiću ili, ako toga nema, na vratima ili drugom za primatelja vidljivom mjestu (čl. 85. st. 2. i st. 3. ZUP). Kao i ZUP, tako i ZDSP općenito propisuje da ako dostavljač, pokušavajući dostaviti sudsko pismeno, u bilo kojem trenutku dozna da postoje razlozi zbog kojih sudsko pismeno uopće nije moguće dostaviti primatelju ili ga nije moguće dostaviti na mjestu na kojem je dostava pokušana, pismeno vraća sudu uz naznaku razloga vraćanja te, ako je poznato, naznaku mjesta gdje bi se pismeno moglo dostaviti primatelju (čl. 19. ZDSP).⁵⁴ Dvojbena je implementacijsko-praktična domašaj odredbe čl. 19. ZDSP-a. U tom smislu, ako nije moguće dostaviti prvo pismeno (tužbu) u građanskom parničnom postupku (tuženiku) na mjestu na kojem je dostava pokušana (adresi iz tužbe), otvoreno je pitanje hoće li se i u kojem trenutku provjeravati registrirana adresa primatelja u evidencijama ministarstva nadležnog za unutarnje poslove⁵⁵, odnosno je li ona ista adresi iz tužbe (na koju je dostava pokušana) ili će se obavijest, konačno, prvo pismeno u postupku (tužba), ostaviti u primateljevu kućnom kovčežiću, odnosno na drugom za primatelja vidljivom mjestu.⁵⁶ To pitanje treba promatrati i u kontekstu vrsta stranaka kojima se dostava obavlja „uručenjem“. Riječ je o fizičkim osobama koje ne obavljaju registriranu djelatnost te fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost u postupcima koji se ne tiču te djelatnosti (te koje nemaju odvjetnika kao profesionalnog punomoćnika) (*arg. ex* čl. 7. ZDSP).

Prema ZDSP-u, kad osobna dostava nije obvezna, a primatelj se ne zatekne na mjestu dostave, dostavljač se kod zatečenih osoba može raspitati o razlozima zbog kojih primatelj nije zatečen te u primateljevu kućnom kovčežiću, na drugom za primatelja vidljivom mjestu ili kod odraslog člana primateljeva kućanstva ostavlja sudsko pismeno, a na dostavnici naznačuje razloge takve dostave, vrijeme i mjesto, odnosno ime osobe kojoj je pismeno uručeno (čl. 14. st. 1. ZDSP). Prema izričitoj odredbi st. 2. čl. 14. ZDSP-a, kad osobna dostava nije obvezna, pismeno se smatra dostavljenim kad je uručeno primatelju ili kad je ostavljeno u primateljevu kućnom kovčežiću, na drugom za primatelja vidljivom mjestu ili kod odraslog člana primateljeva kućanstva. Kao i kod osobne dostave, ne inzistira se na predaji pismena zamjenskom primatelju (v. čl. 141. ZPP), već se pismeno, među ostalim, ostavlja u primateljevu kućnom kovčežiću,

odnosno na drugom za primatelja vidljivom mjestu (*arg. ex* čl. 14. ZDSP). ZDSP-om se (i) posredna (obična) dostava u sudskom postupku približila takvoj dostavi u upravnom postupku.⁵⁷

5. UMJESTO ZAKLJUČKA: (I) NA KOJI NAČIN SE DOSTAVLJAJU SUDSKA PISMENA?

(I) koji je praktično-implementacijski domašaj novog ZDSP-a? Iako je namjera bila da ZDSP bude sedes materiae odredaba o dostavi pismena u sudskim postupcima, on to u praktičnom smislu nije. ZDSP je stupio na snagu. Međutim, u prijelaznim i završnim odredbama nije propisana derogacija odgovarajućih odredaba o dostavi temeljnih procesnih zakona, već je određena primjena tih zakona (tako i ZPP-a) na postupke dostave sudskih pismena sve do „usklađivanja“ njihovih odredaba s odredbama ZDSP-a.⁵⁸

Iako bi ZDSP trebao biti krovni propis na području dostave pismena u sudskim postupcima, taj Zakon broji svega dvadeset dva članka. Odredbe ZDSP-a u kontekstu građanskih sudskih postupaka, kao što analiza pokazuje, otvaraju određena pitanja. Općenito, iz ocjene stanja i obrazloženja *Konačnog prijedloga* ZDSP-a nije vidljivo koje će se odredbe ZPP-a napustiti, odnosno revidirati nakon stupanja na snagu ZDSP-a. ZPP propisuje i druge, posebne dostavne procedure koje u ZDSP-u nisu određene. Tako ZPP sadrži (i) odredbe o dostavi preko javnog bilježnika⁵⁹, dostavi na temelju sporazuma stranaka⁶⁰, dostavi preko pretinca u sudu⁶¹, imenovanju, odnosno postavljanju zastupnika za primanje pismena u Hrvatskoj u slučajevima tužitelja ili njegovog zastupnika, odnosno tuženika ili njegovog zastupnika koji se nalaze u inozemstvu⁶² i sl. I u predmetima s prekograničnim elementom javni je bilježnik određen kao dostavno tijelo u skladu s Uredbom (EU) 2020/1784 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima.⁶³

Polazeći od (oskudnog) normativnog sadržaja ZDSP-a, dvojbena je hoće li se nakon usklađivanja ZPP-a i drugih propisa koji sadrže odredbe o dostavi na području sudskih postupaka (i ako do toga dođe) pojednostaviti pravila o dostavi i posti-

54 V. odredbu čl. 85. st. 4. ZUP-a.

55 V. odredbu čl. 11. ZDSP-a te čl. 143.a ZPP-a.

56 Za slučaj neuspjele dostave te obveze provjere registrirane adrese primatelja u evidencijama ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, v. odredbu čl. 143. ZPP-a.

57 V. odredbu čl. 86. ZUP-a.

58 V. odredbu čl. 20. ZDSP-a.

59 V. čl. 133.a ZPP-a.

60 V. čl. 133.b ZPP-a.

61 V. čl. 134.b ZPP-a.

62 V. čl. 146. ZPP-a.

63 Uredba (EU) 2020/1784 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima (dostava pismena) (preinaka), SL L 405, 2. 12. 2020., str. 40-78. V. i odredbu čl. 507.č ZPP-a.

ći jasnoća u određivanju trenutka procesnopравnih posljedica dostave. To i stoga što je očito da će na području građanskog sudskog postupka, uz ZDSP, trebati uzeti u obzir odredbe ZPP-a, Pravilnika o elektroničkoj dostavi koji (tek) bude donesen na temelju ZDSP-a⁶⁴ te niza posebnih propisa. ZDSP odredbama o elektroničkoj dostavi u bitnome prihvaća postojeći normativni okvir te dostave sadržan u ZPP-u te Pravilniku iz 2021. za područje građanskog sudskog postupka. Međutim, očituju se i određene izmjene na koje se ukazalo u radu. Prvo, ZDSP-om je na drukčiji način, u usporedbi sa ZPP-om, određen krug obveznika elektroničke dostave. Među obvezne sudionike elektroničke dostave ZDSP ne propisuje punomoćnike iz čl. 434.a ZPP-a, već sindikat i udrugu poslodavaca. S druge strane, ZDSP je prihvatio ZPP-ovski koncept prema kojemu su posebni skrbnici iz Centra za posebno skrbništvo obveznici elektroničke komunikacije (čl. 6. st. 1. ZDSP). Sindikat i udruga poslodavaca pravne su osobe i kao takvi su obuhvaćeni listom obveznika elektroničke komunikacije normativnim rješenjem po kojem su takvi sudionici komunikacije u sudskom postupku sve pravne osobe (arg. ex čl. 6. st. 1. ZDSP). U odredbi čl. 434.a ZPP-a riječ je o drukčijoj procesnopравnoj situaciji, tj. okolnosti da fizička osoba zaposlena u sindikatu, odnosno udruzi poslodavaca, zastupa radnika, odnosno poslodavca kao stranku radnog spora. Nije jasno je li se donošenjem ZDSP-a htjelo izostaviti punomoćnike iz čl. 434.a ZPP-a kao obveznike elektroničke komunikacije ili je zakonodavac, suprotno postavkama procesne doktrine, smatrao da su oni kao fizičke osobe obuhvaćeni pojmom „sindikat i udruga poslodavaca“.

Drugo, promjena u ZDSP-ovskom sustavu elektroničke dostave vidljiva je i u preuzimanju roka koji vrijedi u kaznenom postupku kao roka relevantnog za sve sudske postupke.⁶⁵ Stoga se na području građanskog sudskog postupka (kao i upravnog spora) bitno skraćuje rok u kojem primatelj može, odnosno mora preuzeti pismo u sigurnog elektroničkog poštanskog pretinca, i to s roka od petnaest dana na rok od osam dana otkad je pismo pristiglo u njegov sigurni elektronički poštanski pretinac. Očito je namjera bila u ujednačavanju roka koji bi vrijedio za sve sudske postupke u sustavu elektroničke dostave te, posljedično, u discipliniranju sudionika elektroničke komunikacije.

Značajne novine učinjene su ZDSP-om na području dostave pismena fizičkim osobama koje ne obavljaju registriranu djelatnost te fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost u postup-

cima koji se ne tiču te djelatnosti. U tom sklopu, među općim metodama dostave ZDSP je uveo dostavu uručenjem. Pojam uručenje prisutan je u odredbama upravnog postupka. Međutim, ZUP je ne samo normativno već i sadržajno utjecao na oblikovanje pravila o osobnoj i posrednoj (običnoj) dostavi ZDSP-a.

Analizirajući ZDSP-ovski sustav osobne dostave u kontekstu odredaba ZPP-a, novine se sastoje u uvođenju elektroničke dostave, odnosno obavještanju primatelja da pismo može preuzeti i elektronički, kao i u obavještanju o mjestu na kojemu sam može podići pismo. Ovo potonje u skladu je s dosadašnjom praksom pošte prema kojoj se ostavlja obavijest u primateljevu kućnom kovčežiću ili kod osobe koja se zatekne u stanu da u roku od pet radnih dana primatelj može osobno preuzeti pismo u nadležnom poštanskom uredu. Također, odredbama ZDSP-a ne inzistira se na predaji obavijesti o pokušaju dostave i samog pismena zamjenskom primatelju (poslovnom sposobnom članu kućanstva u smislu čl. 142. st. 2. ZPP), već se ta obavijest te pismo, među ostalim, ostavlja u primateljevom kućnom kovčežiću, odnosno na drugom za primatelja vidljivom mjestu (arg. ex čl. 13. st. 3. i st. 4. ZDSP). (I) u odredbama o posrednoj (običnoj) dostavi ZDSP se približio dostavi u upravnom postupku te je propisana ne samo predaja pismena zamjenskom primatelju već i to da se pismo ostavlja u primateljevom kućnom kovčežiću, odnosno na drugom za primatelja vidljivom mjestu (arg. ex čl. 14. ZDSP).

Kao i ZUP, i ZDSP općenito određuje da ako dostavljač, pokušavajući dostaviti sudsko pismo, u bilo kojem trenutku dozna kako postoje razlozi zbog kojih sudsko pismo uopće nije moguće dostaviti primatelju ili ga nije moguće dostaviti na mjestu na kojem je dostava pokušana, pismo vraća sudu uz naznaku razloga vraćanja te, ako je poznato, naznaku mjesta gdje bi se pismo moglo dostaviti primatelju (čl. 19. ZDSP). Međutim, dvojben je implementacijsko-praktični domašaj navedene odredbe ZDSP-a. Konkretno, ako nije moguće dostaviti prvo pismo (tužbu) u građanskom parničnom postupku (tuženiku) na mjestu na kojem je dostava pokušana (adresi iz tužbe), otvoreno je pitanje hoće li se i u kojem trenutku provjeravati registrirana adresa primatelja u evidencijama ministarstva nadležnog za unutarnje poslove (čl. 11. ZDSP), odnosno je li ona ista adresa iz tužbe (na koju je dostava pokušana) ili će se obavijest, konačno, prvo pismo u postupku (tužba), ostaviti u primateljevom kućnom kovčežiću, odnosno na drugom za primatelja vidljivom mjestu.

64 Pravilnik o elektroničkoj dostavi u skladu s ZDSP-om trebao je biti donesen u roku od trideset dana od dana stupanja na snagu tog Zakona (ZDSP-a) (v. čl. 21. u vezi s čl. 8. st. 6.).

65 V. čl. 172.a st. 3. ZKP-a.

COURT COMMUNICATIONS PROVIDE?

SUMMARY

On 1 January 2025, the Act on the Service of Court Communications entered into force. The intention of its adoption was to comprehensively regulate the service of court communications, to standardise, simplify and harmonise the rules on service that will apply in every court proceeding. With its provisions, the Act remained on the threshold of service in electronic form, which is already known in the basic procedural acts relevant to certain types of court proceedings. In addition to electronic service, the Act prescribes service by hand as another general method of service. The paper analyses the methods of service set by the new Act, comparing them with the methods of service in civil court proceedings (known in the Civil Procedure Act). The author tries to answer the question of what is the practical-implementation scope of the new Act.

Keywords: service, court, notary, post, court proceedings, Civil Procedure Act.

LITERATURA

1. Aras Kramar, Slađana, *Obvezni sudionici elektroničke komunikacije u parnici*, Pravo i porezi, 2/2024, str. 62-68.
2. Barać – Ručević, Goranka, *Novi Zakon o dostavi sudskih pismena – neka otvorena pitanja*, IUS-INFO od 11. prosinca 2024.
3. Burić, Zoran, *Deveta novela Zakona o kaznenom postupku – moderno pravosuđe spremno za buduće izazove?*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 29, no. 2, 2022., str. 311-342.
4. Dika, Mihajlo, *Građansko parnično pravo*; Parnične radnje; V. knjiga, Zagreb, Narodne novine, 2008.
5. Grbac, Mira; Hoblaj, Hana; Marković, Danijela; Nikolić, Viktorija, *Evolucija i digitalizacija javnobilježničke ovrhe na temelju vjerodostojne isprave*, Javni bilježnik, god. XXVI, br. 49, 2022., str. 35-67.
6. Jug, Jadranko, *Opće odredbe, prvostupanjski i drugostupanjski postupak*, u: Jug, Jadranko; Maganić, Aleksandra, *Novela Zakona o parničnom postupku i ostala sporna pitanja*, Pravosudna akademija, Zagreb, rujan 2022., str. 7-23.
7. Maganić, Aleksandra, *Elektronička*

komunikacija po ZPP-u, Pravosudna akademija, Zagreb, srpanj 2021.

8. Rajko, Alen, *Novela Zakona o upravnim sporovima*, Informator, br. 6701 od 18. listopada 2021.
9. Triva, Siniša; Dika, Mihajlo, *Građansko parnično procesno pravo*, 7. izd., Zagreb, Narodne novine, 2004.
10. Šago, Dinka; Boban, Marija, *Neki aspekti novina u elektroničkoj komunikaciji pred sudovima*, u: Šago, Dinka; Čizmić, Jozo; Rijavec, Vesna; Janevski, Arsen; Galič, Aleš; Lazić Smoljanić, Vesna; Sesar, Milijan (ur.), *Zbornik radova s V. međunarodnog savjetovanja Aktualnosti građanskog procesnog prava – nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2019., str. 471-497.
11. Šago, Dinka, *Neki aspekti prava odvjetnika kao punomoćnika u parničnom postupku*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 49, br. 1, 2012, str. 167-188.
12. Vlada Republike Hrvatske, *Konačni prijedlog Zakona o dostavi sudskih pismena*, Zagreb, veljača 2024., https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2024-02-29/174602/PZ_603.pdf (6. 5. 2025.).
13. Vlada Republike Hrvatske, *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku*, Zagreb, lipanj 2022., https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2022-06-09/165913/PZE_265.pdf (6. 5. 2025.).
14. Vlada Republike Hrvatske, *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima, s Konačnim prijedlogom zakona*, Zagreb, kolovoz 2021., https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2021-08-27/094810/PZ_173.pdf (6. 5. 2025.).

Popis pravnih izvora

1. Ovršni zakon iz 2012. godine, Nar. nov., br. 112/2012, 25/2013 – v. čl. 101. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2013., 93/2014, 55/2016 – Odluka USRH-a, br.: U-I-2881/2014 i dr. od

1. 6. 2016., 73/2017, 131/2020, 114/2022, 6/2024.
2. Pravilnik o načinu zaprimanja izjave o adresi radi dostave u sudskim postupcima, Nar. nov., br. 55/2009.
3. Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji iz 2021., Nar. nov., br. 139/2021, 27/2023, 39/2024.
4. Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji u kaznenom postupku iz 2022., Nar. nov., br. 97/2022.
5. Pravilnik o obrascima u ovršnom postupku, načinu elektroničke komunikacije između sudionika i načinu dodjele predmeta u rad javnom bilježniku, Nar. nov., br. 43/2021, 94/2021.
6. Prekršajni zakon, Nar. nov., br. 107/2007, 39/2013, 157/2013, 110/2015, 70/2017, 118/2018, 114/2022.
7. Uredba (EU) 2020/1784 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima (dostava pismena) (preinaka), SL L 405, 2. 12. 2020., str. 40-78.
8. Zakon o dostavi sudskih pismena, Nar. nov., br. 36/2024
9. Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona iz 2020., Nar. nov., br. 131/2020.
10. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku iz 2022., Nar. nov., br. 80/2022.
11. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2013., Nar. nov., br. 25/2013.
12. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2019., Nar. nov., br. 70/2019.
13. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2022., Nar. nov., br. 80/2022.
14. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima iz 2021., Nar. nov., br. 110/2021.
15. Zakon o kaznenom postupku, Nar. nov., br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 145/2013, 152/2014, 70/2017, 126/2019, 126/2019, 130/2020, 80/2022, 36/2024.
16. Zakon o općem upravnom postupku, Nar. nov., br. 47/2009, 110/2021.
17. Zakon o parničnom postupku, Sl. l. SFRJ, br. 4/1977 – 35/1991; Nar. nov., br. 26/1991, 53/1991, 91/1992, 112/1999, 88/2001 – v. čl. 50. Zakona o arbitraži, 117/2003, 88/2005 – v. čl. 129. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, 2/2007 – v. Odluku USRH-a od 20. prosinca 2006., 84/2008, 96/2008 – v. Odluku USRH-a od 9. srpnja 2008., 123/2008 – ispravak, 57/2011, 148/2011 – pročišćeni tekst, 25/2013, 89/2014 – v. Odluku USRH-a od 11. srpnja 2014., 70/2019, 80/2022, 114/2022, 155/2023.
18. Zakon o upravnim sporovima iz 2010., Nar. nov., br. 20/2010, 143/2012, 152/2014, 94/2016, 29/2017, 110/2021.
19. Zakon o upravnim sporovima iz 2024., Nar. nov., br. 36/2024.

Popis sudske prakse

1. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, P 1840/2004 od 21. listopada 2005.
2. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 2747/1994-2 od 6. travnja 1995.
3. Županijski sud u Dubrovniku, Gž 596/2017-3 od 17. srpnja 2019.
4. Županijski sud u Splitu, Gž 467/2019-2 od 28. veljače 2019.
5. Županijski sud u Varaždinu, Gž 799/2021-2 od 27. rujna 2021.